

KÜPEŞTE

KALEME VE KİTABA TUTUNANLARA

Çay mı?

Kahve mi?

Hanife Teker | Mehmet Reşat Aslan | Esmâ Beyza Güleç
Serpil Özlem Uçar | Rabia Rûmeysa Bayram | Nazife Yalçın Selçuk
Sultan Babalık Gümüş | Reyhan Karakabak Yılmaz | Demet Aydın
Hanife Artar Yalçın | Melike Yaşar | Neslihan Aktaş

BAŞLARKEN

Başrollerini Münir Özkul ve Adile Naşit'in paylaştığı Neşeli Günler filmini bilmeyenimiz yoktur. Vizyona girdiği 1978 yılından günümüze kadar her yaştan izleyici defalarca evlerine konuk etmiştir. Anlamlı, samimi, bizden olan filmde usta oyuncular, kapı komşumuz ya da bizim mahalledenmiş gibidir. Aile, turşu suyu yüzünden çıkan bir tartışmayla dağılır. Altı çocuktan üçünü baba alır gider, diğerleri anneleriyle yaşarlar. Aradan on iki sene geçer ve kader bu kardeşleri bir araya getirir. Ayrı kalmak istemeyen çocuklar anne- babalarını ikna edip yeniden nikah masasına oturturlar. Kazım Efendi Saadet Hanım'la limonla mı sirkeyle mi daha lezzetli olur turşu suyu, diye tartışadursun biz Küpeşte ekibi olarak yılın bu ilk ayında, mis kokuların yükseldiği bir sayı hazırladık. Dosya konumuzda Çay mı Kahve mi? sorusunu yönelttik. İkisi de milletimizin vazgeçilmezlerinden. Her gün bol köpüklü kahvesini içmeden kendine gelemeyenler, koca demliği kendi başına bitirenler burada mı? Evetse, buyrun efendim satırlarımız sizlere emanet yine. Dergiyi okurken ne alırdınız, Çay mı Kahve mi?

Hanife Artar Yalçın

KÜPEŞTE

Kaleme ve Kitaba Tutunanlara

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Hanife Artar Yalçın

YAZI İŞLERİ SORUMLUSU

Reyhan Karakabak Yılmaz

EDİTÖRLER

Demet Aydın

Reyhan Karakabak Yılmaz

Esmâ Beyza Güleç

Hanife Artar Yalçın

YAZARLAR

Hanife Teker-Çay

Mehmet Reşat Aslan-Çay

Esmâ Beyza Güleç-Çay

Serpil Özlem Uçar-Kahve

Rabia Rumeysa Bayram-Kahve

Nazife Yalçın Selçuk-Çay

Sultan Babalık Gümüş-Çay&Kahve

Reyhan Karakabak Yılmaz-Çay

Demet Aydın-Çay

Hanife Artar Yalçın-Çay

Melike Yaşar-Kahve

Neslihan Aktaş-Çay

GRAFİK-MİZANPAJ

Fatma Zehra Boyalı-Çay&Kahve

Mehlika Erkovan-Çay

Fatma Nur Özdemir-Çay

SOSYAL MEDYA

Hanife Artar Yalçın

Fatma Zehra Boyalı

Dergimizde yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlara aittir.

ÇOCUĞUN İÇİMDE YARATTIĞI DÜNYA

Mehmet Reşat Aslan

Çocuğun içimde yarattığı dünya
Duvarda asılı tabloda
Güneşin parlaklığı gibi
Hiç değişmeyen
Hiç eskimeyen
Yeni yüzler gömülüyor duvara
Hiç gülmeyen
Hiç sevinmeyen
Hafif koyu çay rengine bürünüyor
Gözün alabildiği her şey

Çocuğun içimde yarattığı dünya
Çılgınlık ülkesinin
Sessizlik birliği gibi
Urgandan yapılmış sınırlar boynumuzda
Sehpanın kaderine terk edilmiş
Coğrafya gibi

Çocuğun içimde yarattığı dünya
Güneşin doğumuna gebe
Dökülen yapraklardan ormanlar filizleniyor
Dağ taş yarıyor; denizler kabarıyor
Yeniden inşa olunuyor kâinat

Çocuğun içimde yarattığı dünya
Demini almış bir fikir gibi
Yeni bir takvimin kıvılcımı
Takvimden düşen ilk yaprak gibi

JÜRİNİN KARARI

Hanife Teker

Çay! Yok yok kahve. Sanırım yine çay. Tiryakileri tarafından uzun zamandır çözümlenmeye çalışılan bu değerlendirmeye ben bir çeşit zaman tüneli içerisinde oy vermek istiyorum. Lise dönemlerime baktığımda, asla ilgilenmediğim bir karşılaştırmaydı bu. Oysa bugünkü ben için vazgeçilemez bir unsur olmuş. Geceleri ders çalışması ve ödevler yetiştirmesi gereken bir üniversite öğrencisiyken bile kahveye hiç yanaşamazdım. Ne içersin sorusunun cevabı benim için hep çay seçeneğine giden tek yönlü bir yoldu adeta.

Şu an sıcak çikolatamı yudumlarırken bu zaman tüneline ve içinde yüzdüğüm seçeneklere bakıyorum da aslında bu konuda bile beni yönlendiren şey çoğunlukla duygularım olmuş. Bunu ilk kez birkaç ay önce bir kitap kafede çalışma imkânı bulduğumda fark ettim. İçmek isteyebileceğim seçenekler önümde hazır bulunsa bile karar vermektan kaçınarak çaya yanaştığımı gördüm mesela. Veya her zamanki gibi çay içmek varken “Hayır bugün farklı bir gün olsun istiyorum,” tavrı gördüm kendimde. “İçeceğim şey gerçekten günümü farklı kılacak mıydı?” diye sorguladım, ancak yine de o anki kararımı belirleyen bu düşünce olmuştu.

Daha sonra o kafeye her gittiğimde bana ne ikram edebileceklerini sordular. Ve ben bu soru karşısında ne hissettiğimi düşündüm. Eğer o an için yorgun hissediyorsam mutlaka bir büyük white mocha almalıydım. Latteden daha etkili, sütlü filtreden daha yumuşaktı benim için. Duygusal yorgunluk ve üzüntü gibi durumlarda sıcak çikolatadan başka bir seçenek göremez oluyordum. Kimi zaman çocukluğumda ilk kez deneyimlediğim o anıya dönmek için uzandım sahlep seçeneğine. Başka bir gün yeni olana cesaretle yaklaştığım bir evrede denedim chai tea latte’yi. Bu arada tadının tıpkı sahlep gibi olduğunu söylemeliyim.

Bir tarafta bunca seçenek cirit atarken bu farkındalık sonrasında çay dediğimde de öylece çay demediğimi düşünür oldum. Nihayetinde aile ortamında en çok şahit olduğum seçenektir o güne kadar. Belki de içten içe aileme olan bağlılığımı, kararlarımda onların izini de taşıdığımı göstermek vardır bunun temelinde. Kim bilir?! Dolayısıyla bu çekişmeyi kimin kazandığını sorarsanız, size sadece jürinin o anki duygularım olduğunu itiraf edebilirim.

DAĞIN SIRRI

Esmâ Beyza Güleç

Derler ki; zamanın sarkacı ‘‘Ol!’’ emrinden beridir doğumla ölüm arasında salınır dururmuş. Sırası gelenleri bir varoluştan alır, son gibi görünen ama son olmayan başka bir varoluşa taşımış. Ömür dermiş insanoğlu bu salınımına. Bir salınımlık ömre neler sığdırmış neler. Köyler, kentler, ülkeler kurar; yeryüzünü mamur eder sonra savaşlar çıkarır, yakar yıkar, güzellikleri tarumar edermiş.

Yeryüzünün bu hengamesinde henüz harap olmamış, herkesin hatıralarında tanıdık izler bulacağı güzel bir köy varmış. Köyün hemen karşısında ulu bir dağ, dağın eteklerinde karanlık ağzıyla görenleri ürküten bir de mağara. Hikaye bu ya, mağara çekermiş bazı insanları kendine. Arkalarında bıraktıklarına hiç aldırmadan efsunlanmış gibi karanlık ağızdan içeri süzülüyorlarmış. Giriş o giriş, gidiş o gidiş. Bir daha dünya gözüyle onları gören olmazmış. Köy halkı pek de dert etmezmiş kaybolanları. Hatta için için rahatlar, ‘‘Demek benden beteri varmış,’’ deyip sıradakinin kendisi olmaması için yana yakıla dua edermiş. En yakınları bile arkalarından anca üç beş gün ah vah edermiş. Zararı yararından fazla olan bu insanlar çabuk unutulur ama elleriyle, dilleriyle, mallarıyla, mülkleriyle etrafındakilere açtıkları yaralar kolay kolay unutulmazmış.

Günün birinde köyden iki genç sevdalanmış birbirine. Sevda çeşit çeşittir, hepsinde sevgi yoktur. Türlü kötülüklere de sevdalanır insanoğlu; hırsı, öfkeye, tahâkküme, üzmeye, kırmaya, yıkmaya, yakmaya, daha nelere... Gençlerin aileleri de sebebini çoktan unuttukları husumete sevdalymış karşılıklı. İşte bu çok bilindik hikayenin kahramanları kavuşamama korkusuyla kararını vermiş, onları bulamayacakları tek yer olan mağaranın ağzından içeri bir gece sessizce girivermişler. Sabah iki evde yer yerinden oynamış. Önce bağırtılar, çağırtılar, kavgalar, birbirini suçlamalar yayılmış köye dalga dalga. Sonra ağlamalar, sızlamalar, pişmanlıklar sarmış her yanı. Dört bir yana iz sürmeye gerek kalmamış, anlamışlar mağaraya sığındıklarını.

Azalıp çoğalan ama hiç bitmeyen yakarışlarla yüksek kayaların arasında karanlık girişte beklemeye başlamışlar. Ne içeri girmeye cesaret edebilmişler ne de bırakıp dönmeye. Geçmek bilmeyen günler köyün üzerine karabulut gibi çökmüşken iki derviş Zu ve Ze'nin yolu köyün karşısındaki dağa düşmüş. Şaşmayın yine mi dağ çıktı karşlarına diye. Yolda olmayı seçenlerin durağıdır dağlar. Köydeki sevdalıktan, özlenmeyen kayıplardan, pişmanlıklardan bîhaber, bir vakit burada kalıp gönül dinlendirmek istemişler. Dervişlikte gönül dinlendirmeye fırsat var mıdır?

Konaklamaya karar verdikleri dağ da ne dağmış ama! Gönül gözüyle bakmayı bilenleri mest edermiş. Keçeden yapılmış beyaz bir ahi külâhı gibiymiş karlı zirvesi. Zirvenin bitimini çevreleyen kıraç kahverengi topraklar omzundan aşağı dökülen sarık tülbentiymiş adeta. Ormanla kaplı yamaçlarına güneş vurduğunda altın sırmalı yeşil bürdesini giymiş bir türbedar olup çıkarmış dağ. Tek karanlık yeri, o mağaraymış. Dağın sırrı orada saklıymış.

Dağın eteğine vardıklarında bir heybelik eşyalarını açmış bizim dervişler. Zu çaya tutkunmuş. Çay yapraklarının suyla buluştuğunda dem alması, rengini suya usul usul teslim etmesi, kokusunun şükürle dolu anıları canlandırması, tefekküre dalmasına sebepmiş her defasında.

Ze ise kahveye meftunmuş. Ateşte ağır ağır kavruldukça çiğliği kaybolan ama sertliğinden vazgeçmeyen kahvede kendini bulurmuş. Öğütülüp zerrelere ayrıldıkça herkesi kendine çeken, kokusunu feda eden kahve; içme adabını bilip de her yudumda lezzetini hissedenlere, aklı aydınlatan ışığını hediye edermiş.

Topladıkları çalı çırpıyla yakmışlar ateşi, çayı demlemişler, kahveyi köze koymuşlar. Mağaranın ağzında beklemekte olanları buyur etmişler. Hakiki dervişlerin sohbeti yaz meltemi gibidir. Bunalmışları kendine çeker. Ze; öfkenin kilitlediği, acının paslandırdığı kalpleri yüzlerinden tanımış. Kahve ikram etmiş onlara, her yudumda çatılan kaşlar inmiş, sımsıkı yumruklar çözülmüş, akıllarına bir rahatlama gelmiş, homurdanmalar son bulmuş, kimseye belli etmeden dökülen gözyaşları yüreklerini pir ü pak etmiş. Zu; anlatıp içini döktüğünde arınacak olanları seçmiş. Çaylarını içerken bir söylemişler bir ağlaşmışlar. Zu'nun sükunetle dinlemesi mi, tazelenen çaylar mı bilinmez iyi hissetmişler kendilerini. Mağaradaki dipsiz karanlığa her an düşecekmiş gibi sallanan yorgun ruhları, semaverin başında teskin olmuş.

“Beklemek çare değil,” demiş Zu “Kendimizden biliriz, beklemek çare değil.” İki birden yavaşça kalkmışlar oturdukları yerden. Sırtlarını türbedar dağa verip yürümüşler mağaranın içine. Yol damar damar ayrılmış ilerledikçe. Derviş gönüllerine güvenip yönelmişler bir tarafa her seferinde. Derken yürek paralayan sesleri duyulmaya başlamış, içeriye girip bir daha çıkamayanların. Uğradıkları her yolun sonu yumruya benzer bir odacığa çıkıyormuş. Her odacıkta, kaybolanlardan birine rast gelmişler. Kendi kendilerini tutsak ettikleri tuhaf bir karanlığın içinde çırpınıp dururlarmış. Işık yokluğu karanlıktır ama burada karanlığa sebep ağızlarından çıkan sözlermiş. Dervişler daha sonraları o sözlerin sadece ilkini deyişmişler merak edenlere. Hepsi de aynı sözle övüyormuş karanlığını. “Keşke, keşke...” Vara vara tuhaf karanlığın son bulduğu bir aydınlık odacığa düşmüş yolları. Ellerindeki ışıkla duvarları nakış nakış süsleyen iki gençle karşılaşmışlar. Yüzlerindeki sevdadan tanımışlar onları. Korkudan, yorgunluktan eser yokmuş ikisinde de. Hayran olunası bir dinginlik içinde son bezemeyi de bitirmişler. Zu ve Ze, ikisinin ışığa bulanmış ellerinden tutmuş çıkışa yönelmişler. Mağaradan çıkış; içeride şahit olduklarından ve biraz sonra dışarıda şahit olacakları sevinç ve coşkudan ötürü cennete varış gibi gelmiş onlara. Kırk gün kırk gece sürecek düğün hazırlıkları başlarken Zu ve Ze yola revan olmuşlar. Bu defa heybelerinde semaverleri, çayları, kahveleri, cezveleri eksikmiş. Sevdalarını tertemiz tutabilen iki gence bırakmışlar onları. O günden sonra oradan yolu geçen herkese “Çay mı kahve mi?” sorusunu onlar sormuş. Mağarada neler gördüklerini kimselere dememiş gençler. Mağaraya düşmemenin, ömrünü harap etmemenin yollarını anlatmışlar her sorana, merak edene. Çayları, kahveleri yudumlarken gençlerin anlattıklarını kalbine yazabilenler hep mutlu olmuşlar, mutlu etmişler etrafındakileri.

Günler, mevsimler, yıllar geçmiş; zamanın sarkacı doğumla ölüm arasında salınıp durmaya devam etmiş. Sırası gelen gitmiş, ülkeler, kentler bir bir silinmiş yenileri kurulmuş. Sadece o köy ve o dağ insanoğlunun elinden asla zarar görmemiş. Bunun sebebini dağın türbedarlığına yoranlar olmuş ya da iki dervişin kerametine. Gerçek sebebi Zu ve Ze bilmiş sadece. Asıl keramet gençlerin birbirlerine beslediği sevdayı tertemiz tutabilmeleriymiş.

BİLMEK YÜKÜ

Serpil Özlem Uçar

El çabukluğuyla sehpanın üzerindeki fincanları ve kurabiye tabaklarını toplarken bir yandan söylenip duruyordu.

"Görüyor musun bak, kahvesini içememiş telaştan. Telefon gelince nasıl da koşturdu gitti kızcağız. Çalıştığı salonun sahibi pek fena. Ne olur yani işine birazcık ara verdiyse. Gün boyu milletin tırnağıyla saçıyla uğraş kolay mı? Ona da iyi oluyor bu sohbet molaları, bana da. Sabahları arada yukarı çıkıyor da ne güzel işte bir insan yüzü görüyorum. Çok tatlı, hoş sohbet kız valla. Atom karınca mübarek. Her şeye yetişiyor. Mahallede ne olup bitiyorsa hepsini bilir. Aman ne bileceğim ben sanki evden çıktığım mı var? Seda uğradıkça alıyorum ondan tüm haberleri. Neler oluyormuş neler, ruhumuz duymuyor."

Tepsiye topladığı fincanlarla mutfağa geçti. Sabahın erken saatlerinde işe ve okula yetişebilmek için evden çıkan aile üyelerinin geride bıraktığı dağınıklığa baktı göz ucuyla. Diğer ikisi salon ve oturma odasında bulunan evdeki televizyonların en küçüğünün, mutfak masasının dayandığı duvardaki ekranın düşmesine bastı. Yıllardır bir kez olsun kaçırmamakla övündüğü şu kadın programı başlamış olmalıydı. Ekran açılır açılmaz, mutfağın içini hiç tanımadığı bir avuç insanın tartışma sesleri doldurdu. Mutfakta asla televizyonu açmadan iş yapmazdı. Bulaşıkları makineye dizerken, bir yandan dünkü yayında evden kaçma olayının araştırıldığı kadının son durumunu dinleyebilirdi. Ancak her zaman pür dikkat dinleyerek olayları çözmeye çalıştığı program, nedense bugün pek ilgisini çekmemişti. Herkesin kendi derdini en büyük, kendini en mazlum gördüğü, ailenin tüm mahreminin ifşa edildiği tartışmalar fonda çalarken; kendisi az evvelki sohbeti zihninde tahlil ediyordu.

"Bak sen bizim Mithat Efendi'ye!.. Mahallenin emektar terzisi, nereden baksan altmış yaşına merdiven dayamıştır. Kızcağız birden söyleyince nasıl da kahve boğazıma kaçayazdı. Dükkânı, evi, tüm birikimini ne varsa satıp savmış. Yoruldum ben artık, hayatımı yaşayacağım, diyormuş. Tövbe tövbe, daha neler duyacağız. Kendine ufaktan bir çiftlik mi kurmuş ne, kuaförde konuşuyorlarken duymuş ya Seda. Orada bir ev yaptırmış, dayamış döşemiş. "Bundan sonra toprakla uğraşırım, türkü dinlerim, kuş beslerim, şiir okurum," dermiş millete. Hadi toprağı, kuşu anladık da türkü dinlemek, şiir okumak neyin nesi oluyor? Efendiye bak sen! Yaşamamış mı bu yaşa kadar hayatını? Hepten şaşırılmış ayol! Eşi Müberra Hanım'la sohbetimiz yok, pek tanımam. Uzaktan "Merhaba, merhaba," Ama tevekkeli değil geçen gün markette domates seçerken pek bir düşünceli görünüyordu kadıncağız, rahatsız mıydı acaba? Yüzü soluktu sanki biraz. Allah Allah! Yapılır iş mi bu? Hem bir de kolay mı canım düzenini, birikmişini bir çırpıda harcamak? Yaşını başını almış şu adamın ettiğine bak hele. Şiirmiş, kuşmuş! Deli mi ne! Neyse çocuklar okuldan gelir şimdi. Daha yiyecek bir şeyler hazırlamadım."

Çarçabuk dolaptan sebzeleri çıkardı.

“Geçen salı pazardan almıştım şuncağızları. Şöyle havuçlu zeytinyağılı pırasa yapsam. Yer mi bizim oğlan? Oğlan demişken çocukları ne diyor bu işe acep? Ne desinler kızmışlardır babalarına elbet. Hele dur bakalım haberleri var mı ki? Ah ah rahmetli anacım hep dua ederdi, “Allah şaşkırtmasın,” diye. Gerçekten hastalığa, kazaya benzemiyor bu şaşkınlık. Evlerden ırak. Benimki böyle bir şey yapsa, ben var ya... Zaten güç bela aldığımız evimiz, memleketteki toprak, her ay artırdığım kenara koyduğum altınlar... Tövbe tövbe!Allah korusun, benimki yapmaz. Önümüzdeki ay kardeşinin düğününde giymek için pantolon diktirmeye o gün Mithat Efendi’ye uğramıştı. Ne belli bu konuları da konuşmadıkları? Bir saat durmuş muydu terzide o gün? Dur hatırlayamadım hemen! E peki geçen akşam elinde getirdiği, -Misafir mi neydi kitabın adı*- ne kitabıydı öyle? Oğlanın mı, diye sorunca panikleme peki? Ah kapı çalıyor, geldi çocuklar! Hay Allah yemek de hazır değil. Neyse birer tost yaparım artık, onların canına minnet zaten. Benim adam tostunu yemekten saymaz ama. İlla ekmeği bandırıp yiyebileceği sulu yemek olacak. Ne yapsam? Hoş yapsan ne fayda, bak kadıncağız kaç sene kim bilir efendinin yemeğini yaptı da ne oldu? Ah ahhh, olacak iş değil!”

Ertesi sabah aynı vakitlerde kahve arkadaşı geldiğinde,uykusuzluktan kan çanağına dönmüş gözlerle açtı kapıyı. Başını alnından sımsıkı bağladığı yazmasıyla şakaklarını tutuyordu.

"Ne oldu abla, bu halin ne?"

"Ahhh Seda sorma, başıma neler geldi! Mithat Efendi’yle uğraştım durdum sabaha kadar,”dedikten sonra salona geçip yerleştiler her zamanki koltuğa. Sehpadaki kolonyayı alıp ablasının başını ovmaya başlayan kızcağıza anlatmaya devam etti yaşananları.

“İnanır mısın gece boyu rahat bırakmadı kafamdaki düşünceler. Yatakta sağıma döndüm Mithat Efendi, soluma döndüm Müberra. Gözüme bir gram uyku girmedi sabaha kadar. Gün ağarmasına yakın azıcık içim geçmiş. Bu kez de efendi, karabasan olup çökmez mi boğazıma? Nasıl fırladım kalktım, yattığım yerden anlatamam. Bizimki kıyamet kopsa duymaz, maşallah horul horul uyur. Ölsek, şuracıkta kalsak, sesimi duymayacak. Bir yudum su getirsin bari sesleneyim de kaldırayım mübareği dedim. Baktım ki mırıl mırıl dudakları kıpırdanıyor. Kulağımı yaklaştırdım yavaşça ağzına doğru. Ne dese beğenirsin?

‘Canımı yakıyor dünyanın güzelliği,

Yetmiyor ömür o büyük şiiire

Rabbim ne olursun

Sözümü kesme!’*

Öyle dua gibi bir şeyler söyleniyordu, gözleri sımsıkı kapalı. Nasıl korkuyla fırladım yataktan anlatamam. Kalktım iki rekât namaz kıldım, tövbe ettim, bak sen de şahit ol. Aman anlatma bana bundan sonra gözünü seveyim. Bilmesem de olur her şeyi. Bana ne ayol, herkesin hayatı kendine. Aman canım, taşıtma bana milletin yükünü.”

Kalkıp koltuğun kenarında çıkardığı terliklerini geçiriverdi ayağına. Kızın ovması başının ağrısına biraz olsun iyi gelmişti. Mutfağa doğru geçerken eliyle boş ver hareketi yapıp, yorgunluğunu unutmaya çalışsan neşeli bir sesle:

“Ablacım sen yine tırnak, saç bakım işlerini öğret, boş ver gerisini. Bak çok güzel menengiç kahvesi almıştım, ha bir de bergamotlu çayım var. Söyle bakalım şimdi, çay mı kahve mi?”

*** İbrahim TENKECİ, Ağır Misafir, Barut Hakkı**

MEĞER CENNET KUŞUYMUŞ

Rabia Rûmeysa Bayram

Aylardan eylül, günlerden pazartesi. Yine bir ders saati gelmiş ve hazırlıklarımı tamamlayıp 4 yaş Elma Şekerleri sınıfına derse girmiştım. Yeni bir öğrenci başlamıştı. Adı Ömer... Gözleri zeytin, teni sanki nurdan bir parça, kokusu da miski amberi anımsatıyordu. Kendi kendime düşündüm bu çocuk bir farklı. Ömer bizi, biz Ömer'i çok sevdim. Her öğrendiği şeyde heyecandan ellerini hızla sallar, yüzünde tıpkı dünyaları vermişsin gibi bir gülümseme belirirdi. Eline çizdiğim küçük yeşil bir kalp bile onu mutlu etmeye yetiyordu. Ben de peygamberimizin en sevdiği rengi öğretirken onda gördüğüm sevinçle mutlu olurum.

Bir yıl geçmiş Ömer'imiz de büyümüştü. Artık 5 yaş Sincaplar Sınıfındaydı. Bu yıl daha fazla bir aradaydık. Ömer Kur'an öğrenmeye başlamış ben de böyle bir cennet kuşunun Kur'an öğretmeni olmuştım. Zaman geçtikçe okulda sadece öğrenmekle kalmayıp evde de tatlı tatlı anlatıyordu. Kur'an öğrenmek çok mühimdi ama benim için beş yaşında bir çocuğun severek öğrenmesi en önemlisiydi.

Tüm çocuklarımı tanıır, sevdiği şeylere göre öğretmeyi hedefledim. Kimiyle boyama yapar, kimiyle LEGO oynardık. Ömer'le de her gün ya dinazorlardan bahseder ya balinaları avlar, birlikte dualar okurduk. Sohbet ederken öyle şeyler söylerdi ki hayal gücüne hayran kalırdık. Cezm konusunu anlatır ellerimizi şaklatırdık. Cezm konusunda kaldık bir sonraki aleme kadar...

Zaman geçti, Ömer her çocuk gibi grip olmuş birkaç gündür okula gelmiyordu. Buraya kadar her şey normalken 26 Kasım Cumartesi, Ömer'in gözlerini kalbimize mühürlediğimiz gün oldu. Özlemi hep kalbimde ama onun gibi bir çocuğa öğretmen olmak kalbimin en üstünde olacak her zaman. Belki henüz anneliği yaşamamıştım ama anladım ki öğretmen olmak anneliği anlamının bir yoluymuş. Rahim ismi celilinden öğretmenler de pay almış. Onu defnedeceğimiz pazartesi günü kimse kendinde değildi sanki. Bu dünyadaki ona olan son görevimizi tamamlamak üzere cennet kuşumuzun yanındaydık. Annesini teselli ederim belki diye gitmişim, tutmuşum elinden. Annesinin o iç yangınıyla oğlunun ardından söylediği sözleri dinledikçe asıl bizim kalbimiz teskin oldu. Bir büyüğümüzün sözü geldi aklıma. "Burası dünya, ayrılık yeridir, ahirette bizi kimse ayıramaz."

Benim dört ablam var, Ömer'imın annesi de bir ablam oldu o günden sonra. Aynı acıyı farklı kalplerde paylaştık. Kan bağıımız olmasa da can bağıımız, candan bir bağıımız vardı artık. Herkes kabrin başından ayrılmıştı, son kez konuşmak istedim cennet kuşumla. Sadece "Öğrettiklerimi oku olur mu Ömer'im." diyebildim. Daha beş yaşında sorgusu olmayacak bir masumdu ama ben yine de bildikleri ile Rabbim'e gitsin istedim.

Altı yaşında iken vefat eden halasının üzerine defnedildi Ömer. Bu, bizim içimize su serpti adeta. Kaygılıydı Ömer'imiz, dedim ya sanki bu dünya onun yeri değildi. Bir gün geziye gitmek için servis aracına binmiştik. Tedirgin bir şekilde, okulda kalmak istediğini söyledi, ağladı. "Ben yanıdayım Ömer güvendesin." dedim. Zeytin gözlerine gülümseyerek baktım, sarıldım. O da endişesini bırakıp gülmeye başladı. Sanırım bu sebeple halasının yanına, onun toprağına emanet edilmesi beni daha iyi hissettirdi.

Toprağına defnedildiği günün gecesi gözlerim durmuyor tıpkı bir yağmur bulutu gibi akıtıyordu yaşlarını. " Yâ Rabbi! Ömer'im endişeli bir çocuktur. Ona sevdiğin kullarını gönder " diye dua ederek uykuya dalmıştım. Ömer'im geldi rüyama. Mezarlıktaydık, yanımda o tatlı gülümsemesiyle beliriverdi. Yine heyecanlıydı, ellerini sallıyordu. Öğretmenine iyi olduğunu böylece söyledi ve geldiği gibi bir anda gidiyordu...

Dün, bugün ve yarın kavramlarını ve ne kadar hızlı yaşandığını daha net anlıyorum şimdiden sonra. Gözlerimizin önünde çoğu hikmeti yaşarız aslında elimizdeki küçük bir kesik, gözümüzün önünde kabuk bağlar, kendi kendine kapanır. Ama yürekte bir yara açılınca kapanmıyor. O yaranın acısıyla daha dikkatli bakıyor insan hayata.

Ömer'imiz de bizim kalbimizin yarası oldu. O şimdi gittiği yerde mutlu, mesele o ki biz gideceğimiz yerde nasıl olacağız. Bu yara; bize, duyan, yaşayan herkese kendini gözden geçirmesi gerektiğini hatırlattı. Neye ne kadar sarılmışız, asıl memleketimize ne kadar aşınayız, hatırımıza katmış oldu. Kalbimizdeki cennet kuşumuz oldun Ömer, iyi ki senin gibi bir çocuğun öğretmeni oldum.

Ömer'imın anısına...

ARAS

Nazife Yalçın Selçuk

Bulutları görebildiğimiz yerden bakıyoruz gökyüzüne
Böyle olsun istemezdim
Çayın şekerlisi
Kahvenin filtresi makbuldür nezdimde
Fakat gökyüzü başka
“Bulutları nasıl alırdınız?” diye sorulmaz
Onların her hali kabulümüzdür
Çünkü biliriz
Hepimizin içi gökyüzü nihayetinde

KÜÇÜK YAZAR

Sultan Gümüş

Bir akşam karar alınmış ve herkes evlerine kapatılmıştı. Kural netti. Dışarıya çıkmak yasaktı. Tabii bizim için belki sıkıcı belki sinir bozucu gibi görünse de doğa resmen nefes almıştı. Araba egzoz dumanları, gürültü kirliliği gibi doğanın da canını sıkacak durumlar ortadan kalkmıştı. Bize göre uzun, dışarıdaki yaşam için kısa süren gelişmeler. Kişiye göre değişen bu esrarengiz olay bazıları için yeni başlangıçlar demektir. Bir yazarın belki de arayıp da bulamadığı ortam, altın tepsi ile önüne sunulmuştu. Ya da benim görüşüm o yönde idi.

Ben, gücü yettiğince kendisini ifade etmeye çalışan tıpkı birinci sınıf çocuğu gibi korkuyu, heyecanı, endişeyi ve hevesi bir arada yaşayan küçük bir yazar. Yıllarca, içine dolan ve taşmaya başlayan birikimlerini paylaşmak için can atan bu yazar çok çok güzel bir duvara tosladı. Duvara toslamak ve güzel olması tezatlık içerse de işin aslı öyle değil. Çünkü bu duvar güzel yürekler duvarıydı. Parçalamıyor, parçadan bütüne ulaştırıyordu. Düşünsenize hiç tanımadığınız insanlarla bir araya gelmiş ortak bir noktada buluşmuşken, sanki ortak bir kalpte bir sürü güzel duygu atıyordu. Bu öyle güzel bir his ki kimimize lotus çiçeğinin kokusu gibi huzur veren, kimimize sekoya ağaçları arasında sevdiği ile yürüyüş yapma hissi uyandıran, kimimize de sadece sonbaharın yapraklarında duyduğumuz o hisirtimin yaşattığı ilhamdı. Hepimizin anlatmak istedikleri vardı. Öyle ya belki birisine ışık olacaktı.

Tabii eve kapanmalar bitince başladı mı yine nefessiz kalmalar! Sanki o olayları yaşayan bizler değiliz. Ah bu dünyalılar! Allah nasıl bir düzen içinde kurmuş her şeyi. Duygularımız bile düzen içinde. Bu güzel aile ile birlikte yolculuk şeker pamukları üzerinde dolaşmak gibi keyifli benim için. Yazarcığın da bazen tıkanıp zamanlar ya da ilhamın kapısını çalmadığı zamanlar elbette oluyor. Ama o tosladığı duvardaki yoldaşları, kalemdaşları, dostları elinden tuttuğu için yolculuğa devam ediyordu. Sanmayın sadece yazarak buluşuyoruz. Elimize çayımızı, kahvemizi alıp sanki yan yana gelmiş gibi hazırlanıp uçtan uca şifrelenerek bir araya geliyoruz. Konuşmalara doyamayıp, süreler sığmıyoruz. Biz burada paylaşmaya devam ediyoruz. Ben; kaleme ve kitaba, bu sebeple kalplerinize tutunmaya çalışan, sizlere ulaşmaktan mutluluk duyan küçük yazar... Sevgiyle kalın...

ACIMAK

Reyhan Karakabak Yılmaz

Önce bir damla yaş, sonra bir damla daha ve sonra ardı ardına dinmeyen inci taneleri... Az önce birkaç gün evvel sonsuzluğa uğurladığı babasına ait defterin son sayfalarına indi. Üstelik bu öyle eskiden olduğu gibi lise yıllarına ait bir şiir ajandası ya da askerlik dönemine ait hatıra defteri değildi. Bu defter düpedüz annesinin en başta kendisini sonra da çocuğunu senelerce yalanlarla aldattığının kanıtıydı. Nasıl olurdu? Senelerce annesinden, bir düşmanmışçasına dinlediği babası aslında masum muydu? En sevdiği yazarların romanlarından okuduğu bir kurgu muydu bu da? Yoksa bir kâbusun içinde miydi? Hayır, hayır... Gerçekti işte. Babasının günlüğü elinde ne yapacağını bilemez ne hissedeceğini şaşırılmış durumda eski köhne bir evin ortasında kalakalmıştı. Ne olacaktı şimdi? Yıllarca beslediği kin, düşmanlık duygusu, hızla babasının üzerinden kalkıp kalbinde annesinin olduğu yere çöreklenmişti.

Her şey birkaç hafta önce aldığı telefonla başlamış, annesini aldatıp başka kadınların peşinden gittiğine inandırılan ve sonunda da bir kuytu köşede geberdiği haberini aldığı babası meğerse ölmemiş ve son arzusu olarak da kızını görmek istiyordu. Duyduklarına inanamamış, annesinin üzerine gidince sadece öldüğü haberinin yalan olduğu konusunda yeniden ikna edilmişti. Gidip gitmeme kararsızlığı arasında kaybolurken kendini terminalde bulmuştu. Hayatında hiç bu kadar aldatılmış, güveni kırılmış, hüznü, çaresiz ve kendini boşlukta hissetmemişti. Bir telefonla çıktığı bu yolculuk adeta bir bilinmeze götürüyordu onu. Hava ne kadar soğuktu öyle! Yoksa ona mı öyle gelmişti? İçi ürperiyor, nedenini bilmediği bir ağlama hissi kaplıyordu yorgun yüreğini. Öndeki tekli koltukta oturan yaşlı amca belli ki çok sigara içiyordu. Üzerine o kadar sinmişti ki amcanın, bir aralık zihni bu kokuyla bulandı. Peki ya babası? Babası da sigara içer miydi? Nasıl biriydi? Peki ya niçin ölüyordu? Neden daha önce aramamıştı ki kızını? Neyle ve babası olduğu insanı görmeye gidiyor olsa da kiminle karşılaşacağını bilememek duygusu, önlenemez bir merak dönüşmüştü. Fakat hüznü hissi bu merakı bastırıyordu. İstemsizce gözlerinden yaşlar akmaya başladı. Bir günde; dağları yüklenmişçesine yorgun, senelerdir yaşıyormuşçasına yaşlanmıştı. Peki ya annesi, annesi niçin babasının öldüğü yalanını söylemişti? Diğer anlattıkları peki? Onlar da mı yalandı? Zihnini kemiren bir sürü soru öyle rahatsız etmişti ki onu, gözlerini kapattı, kaşlarını çattı; zonklarcasına ağrıyan başını, şakaklarını sıkıştırarak hafifletmeye çalıştı. Tüm vücudunun ağrıdığını hissetse de kalbinin sızısı hepsini bastırıyordu.

Saatler geçmiş, ulaşmıştı ineceği yere. Önce ilçe merkezine, sonra bağlı olduğu Çakırlar köyüne varmıştı sonunda. Onu elinde isminin yazılı olduğu bir adam karşılamıştı terminalde. Bu kişi, babası sağlıklıken her fırsatta yardım ettiği, babasının komşusuydu. Leyla'yı alıp babasına götürdü. İlk kez geçtiği yolların, dağların, taşların arasından yürürken gözleri sadece adımladığı güzergahtaydı. Adeta hipnoz olmuş gibi sadece öndeki kişiyi takip ediyordu. Karşılama gelen komşu Veli de “ Gusura galma gardaşım. Süleyman Amca çoh ısrar etti. Ama haklı adam. Eyice kötüledi. Dilim varmaya emme çoh yaşamaz gibi geliya. Gelmeyinen ne eyi ettin bi bilsen!Biz sizi yurt dışına gitti biliyoduk. Öyle haber saldıydı anan. Buban çoh iyi bi insan gardaşım. Sağlamıken bütün köylüye yardımı dokunuyodu. En çoh da baa yardımı oldu. Okurkene hep harçlık vörüdü. Allah bin kere razı olsun. Anağınan çoh severiler idi birbirlerini. Emme babağ trafik kazasında felç galınca yürüyemez, gonaşamaz oldu. Bi sene felen baktı anağ. Şimdi bakmadı deyip günahını alaman. Emme bi sene sonra götüdü köye ben bakamıyom gayrı dedi. E bubağın da kimi kimsesi yoh. Babası şehid olmuş seneler evvel, anası zati öldüydü kazadan önce. Gardası da olmamış. Akrabalardan da kimse bakmayınca tüm köylü sahip çıhtuk. Emme gayrı çoh hasta. Anağ bahtuğu sene tedavi de ettümüş. O sene elini, golunu, parmakalarını olsun kullanmayı öğrenmiş. Bubağın saa yazduğu mektupları da hep ben yollayıvedim. Emme hepsi geri geldi. ‘Daşınmış anası,’ dedile o adresten.” Veli anlattıkça Leyla sadece dinliyor, sessiz sessiz ağlıyor ve merakla babasını göreceği ân bekliyordu. Saatlerdir zihnini yoran soruların birçoğunun cevabını almıştı.

Bir eve doğru yaklaştılar. Ama evin önü doluydu. Nasıl yani, herkes Leyla'yı merak ettiği için mi toplanmıştı? Hayır. Eve varan basamakları inerken bacaklarının titrediğini hissetti. “Başın sağ olsun gızım,” “Vah, vah! Yetişemedi bubasına görüyağ mı? “Ah Süleyman Amca gurtulevedi,” “Bi kerecük olsun göremedi gızımı, acısıynan gitti adam,” “Ben çoh ekmek su vedim, gat gat helal olsun,” sözleri arasında eve girdi Leyla. Beyaz bir çarşafın altında hareketsiz yatan bir beden karşıladı kendisini. Bir de etrafında, o âna kadar görmediği ve sonrasında da yolda görse tanıyamayacak olduğu insanlar.

Veli'nin annesi olduğunu öğrendiği Kezban Teyze, tülbentten bohça yapılmış bir tomar verdi Leyla'ya. İçinde bir sürü mektubun ve bir adet günlüğün olduğu bir tomar.

Defin işlemlerinden sonra, ilçeye döndü. Kaldığı otel odasında açmıştı bu bohçayı. Elli sekiz mektup, bir de defter vardı içinde. Rastgele açtı birini.

Ooooooo saat 00.48 olmuş. Reşat Nuri'nin **Acımak** kitabına ne kadar da benziyormuş bu kitap diye geçirdi içinden Serra. Kitabı eline almadan önce çay mı içsem, kahve mi diye karar vermekte zorlanmış aynı anda canı acayip derecede kahve çekmişti. Ocak başında köpüğünü almak için beklerken kokusunu içine çeke çeke yaptığı kahvenin yarısını içmemiş olduğunu fark etti. Bir dikişte buz gibi olan kahveyi bitirdi.

Acaba Süleyman Amca, mektuplarında ve günlüğünde neler anlatmıştı Leyla'ya. Çok merak ediyordu. Ama gözünden de uyku akıyordu. Üstelik yarın çok önemli bir tez sunumu vardı. O sebeple hemen yatmalıydı. Kitabı elinden adeta mektup ve günlükleri bırakıyormuşçasına bıraktı çalışma masasına. Lambaderi kapattı. Odasına geçti. Saatini 07.45'e kurdu. Başını usulca yastığa bıraktı. Kalbinde ve dilinde sahip olduğu muhteşem aile için şükür duyguları varken zihninde Leyla'nın rastgele açtığı mektuplardan birinde Süleyman Amca'nın kızına yolladığı Ülkü Tamer'in şu dizeleri vardı:

“Elma kabuğunda, nar tanesinde,
Gizlenen mermere taşıdım seni.
Gecenin ördüğü, gün kafesinde,
Dolaşan kedere taşıdım seni.
Canın içinden, canımı duyan,
Canımın içine taşıdım seni.
Arının yazına, kışın otuna,
Yaprağın güzüne taşıdım seni.
Yürekten yüreğe mekik dokuyan,
Sevginin göçüne taşıdım seni.
Canın içinden, canımı duyan,
Canımın içine taşıdım seni. “

NOT: Metni Sedat ANAR'ın “Nefes” ezgisiyle dinlemeniz tavsiye olunur.

HUZUR ARAYIŞLARI

Demet Aydın

Güneşli, yazdan kalma bir Kasım ayında kulaklığından Neşet ERTAŞ'ın yanık sesiyle “Yolcu” türküsü dökülürken gün içinde yaşadıklarını, duyduklarını düşünüp yürüyordu. Sessizce, sadece iç sesiyle sohbet ederek bu hayattaki yerini sorgulamaya başladı.

Bir eğitimci olarak ders anlatmanın yanında ağır bir görevi olduğunu o gün bir daha anlamıştı. Öğrencilerinin elinden tutup grip gibi bulaşan mutsuzluğu, yakınmayı, umutsuzluğu günümüz tabiriyle “*mental yorgunluğu*” bir nebze de olsa dindirmekt� payına düşen. Kendisi nasıldı sahi? Orası karmaşık. Hiç mi yorulmuyordu hiç mi tükenmiyordu? Olmaz mı? Ama asla şikâyet etmeden her an şükrederek kedere de mutluluğa da eyvallah demeyi yaşadıkları ona öğretmişti. Şimdi sıra öğrencilerine şifa olmaya gelmişti.

Her gün en az dört sınıfa derse giriyordu. Pırl pırl gençlerin gözündeki o yorgunluk onu rahatsız ediyordu. “Neden böyle?” diye düşünüyordu. Maddi olarak orta düzeyde olan ailelerin çocuklarıydı öğrencileri. Hemen her istedikleri alınıyordu. Peki neydi bu huzursuzluk?

Derste Fuzulî'nin “İzdirap Şairi” olarak bilindiği, melankolik bir ruh yapısı olduğunu söyleyince sınıfta sesler yükselmeye başladı. Alttan alttan kıs kıs gülenler de oldu. Bir öğrenci, “Aaa! Beni anlatıyorsunuz,” dedi. Öğretmen durdu, istediği de buydu. Konuyu bu yorgunluğun sebebine bağlamaktı. “Sahi,” dedi öğretmen, “Sizce, neden yorgunuz gençler, neden mutsuzuz?” Bir cevaplar geldi ki sormayın! Meğer neler biriktirmiş bu gençler, aslında ne kadar da hislilermiş. Onların duymak istedikleri, bizim zamanımızda böyle şeyler yoktu, biz büyüklerimize saygılıydık gibi kuru yargılamalar değil. “İçi boş nasihatlere artık karnımız tok,” diyordu gençler. Anlaşılmak, yalnız hissetmemek ve en önemlisi sevgi, ilgi istiyorlardı. Bir öğrenci, annesinin onu yaralayan aşağılayıcı bir dil kullandığını diğeri babasının sorumsuzluğu yüzünden yaşadığı sıkıntıları, bir diğeri de sigaraya başlayıp onunla hayata tutunmaya çalıştığını espriyle karışık anlattı. Bu anlatılanların üzerine öğretmeni daha da üzen, bir kız öğrencinin sevgilisi olduğunu ve sadece onda huzur bulduğunu söylemesiydi. Sınıfa derin bir sessizlik hâkim olmuştu. Fuzulî bahsi nerelere getirmişti konuyu bir anda.

Zil çaldı, öğretmen düşünceli bir şekilde sınıftan ayrıldı. Teneffüste çok sevdiği öğrencisi yanına gelip onunla dertleşti. Kendi içindeki sorgulamalarını anlattı. Aile problemlerinden kimi zaman kendini sorumlu tuttuğunu söylerken huzursuzluğu gözlerinin içine, bakışlarına yansımıştı ama sonuçta hepsinin gözlerinde aynı mutsuzluğu görüyordu öğretmen. Daha sonra çay ocağına geçti, derin bir nefes alıp demli bir çay doldurdu. Çay nasıl yavaş yavaş demlendiğinde lezzetli olursa bu dertlerin de zamanla, sabırla demlenip mazide kalacağını ve onları daha büyük zorluklara karşı dirençli kılacağını düşündü. Düşündü ama şu anda çekilen sıkıntıların, gençliğe adım atan yavruları için ağır geldiğinin de farkındaydı.

Bir çay da o öğrencilerine koydu o günden sonra, boş vakitlerinde tek tek çağırıp sohbet etmeye başladı. Çay göz yaşlarına katık oldu. Onlar içtikçe çay daha da demlendi. Aslında kalpteki yükleri demleniyordu, sabrı tanıyorlardı. Konuştukça rahatlayan öğrenciler göz yaşlarını silip teşekkür ederek en azından daha mutlu şekilde ayrılıyorlardı. Çözüm bulunur mu hemen? Bu da bir çözümdü işte. Dinlemek, anlaşıldığını hissetmek, kalpleri yorgun olan genç yüreklere biraz da olsa huzuru hissettirmişti. İçteki sıkıntıdan kaçmak için; erkek ya da kız arkadaş arayışı, telefon ya da bilgisayardaki oyunlara sığınma, sigaraya başvurma, kendi içine kapanma, bazen donuklaşıp robot gibi ruhsuzlaşma...Henüz şekillendiremediği bir huzurun arayışında, ne yapacağını bilmeyen sudan çıkmış balık misali genç yüreklerin sığındığı limanlardı. Oysa sadece anne babayla bir çay içip sohbet etmek, şakalaşmak, beraber pikniğe gitmek yani huzurlu bir aile ortamıydı yavruların asıl istediği. En güvenli limanın anne baba kucağı olduğunu onlar da biliyordu, ama sürekli kızan, yargılayan ebeveyn korkusu gençleri başka arayışlara alıp götürmekteydi.

Öğretmen, anne babaları değiştirmenin kolay olmayacağını biliyordu. Öte yandan anne babaların da kendi çocukluklarında, gençlerin şimdi şikâyet ettiği sıkıntılara maruz kaldıklarının farkındaydı. Hayatın omuzlarına yüklediği pek çok sıkıntının en sevdikleri varlıklarına evlatlarına iyi bir ebeveyn olmalarına engel olduğunu da görebiliyordu. Fakat yine de bu bir bahane olmamalıydı. Ona düşen en azından bu çocukları hayata hazırlamak adına, umutlarını kaybetmemeleri için elinden geleni yapmaktı. Şöyle bir düşün oyunu oynattı sınıflarında; “Şimdi herkes tek tek tahtaya gelip bundan on yıl sonra nerede olacağını sanki gerçekleşmiş gibi hayal edip anlatacak,” Sınıfta kahkahalar, şakalar, dalga geçmeler havada uçuştular. Cesur bir öğrenci “Ben yapabilir miyim?” deyince sınıf sustu, Tahtaya çıktı, on yıl sonra olmak istediği yeri ve hayatı gerçekleşmiş gibi bir güzel anlattı gözlerini kapatarak. Peşi sıra ondan cesaret alanlar da tek tek anlattılar. Ders sonunda “Hocam kendimizi çok iyi hissettik, sanki gerçekten o ana gittik, inşallah hayallerimize ulaşırız bunları,” cümleleri kol gezdi. Öğretmen bir nebze de olsa amacına ulaşmıştı. Sanırım. Bu çocuklar hayal bile kuramamışlar, korkmuşlardı gerçekleşmez diye.

Öğretmen türkü biterken göz yaşlarını sildi, bugün yaşadıkları film şeridi gibi geçti gözünün önünden. İyi ki bu mesleği seçtiğini düşünüp şükretti ve şunu geçirdi içinden; birini yok etmek, yaşayan bir ölü hâline getirmek istiyorsan hayal kurmasına engel ol, yargıla, değer verme; ama gözündeki sönen ışık tekrar parlansın istersen hayal kurmasına izin ver, buna inandır, sadece dinle ve elindekilerin kıymetinin farkına varmasına, şükretmesine ortak ol. Ol ki huzurun aslında kişinin kendi içinde olduğunu, hiçbir dış gücün bunu sağlamayacağını bilsin ve bu cesaretle hayat yolunda adımlarını sağlamca atmaya devam etsin.

KAHVE AŞKINA

Hanife Artar Yalçın

“Ben anneannelere gidiyorum kızım. Dolaba yemek koydum birkaç gün idare eder seni. İşten gelince ısıtır, yersin. Pencereleri kapat çıkmadan, yağmur yağacakmış. Çöpleri sakın kapıya koyma, papaz etme beni kimseyle. Şu huysuz menekşeyle de ara sıra konuş. Bunalıma falan girmesin. Az emek vermedim.”

“Anne bir dur, nefes al Allah aşkına. Neler oluyor, nereye gidiyorsun? Otur konuşalım. O bavul nereden çıktı? Saniş’e mi bir şey oldu yoksa? Bekle ben de geleyim seninle.”

Annemle yaptığımız bu kısa konuşmanın -ben pek konuşmasam da- üzerinden yaklaşık iki ay geçti. Arkasına bakmadan, elindeki çok sevdiği tatil bavuluyla merdivenlerden hızla inip gözden kayboldu. Sürekli şikâyet ettiği dizindeki ağrıları o gün unutmuş gibiydi. Tabii ki tatile gitmedi. Neler mi oldu? Neler olmadı ki!.. Aklıma kim geldiye aradım önce: Ablam, teyzem, en yakın arkadaşı Şükriye teyze ve kuaförü Zerrin abla. Bizden çok onlarla vakit geçirdiği için biliyorlardı, diye düşündüm. Babam birkaç saat sonra eve geldiğinde bütün sorularım yanıt buldu.

Kahvaltıdan sonra babam gazetesini ve çayını alıp balkona geçmiş. Annemi de yanına çağırılmış. Biri kahvesini, diğeri demli çayını afiyetle içmişler. Sonra annem, şu son sistem kahve makinelerinden istemiş. Spor sayfalarını okurken rahatsız edilmekten hazzetmeyen babamsa, “Annenin evinde makinemi vardı. İcat çıkarma kadın,” deyince dananın kuyruğu kopmuş. Allah ne verdiyse başlamış annem sayıp dökmeye. Otuz beş senedir içinde tuttuğu ne varsa sıralamış: Evlendikleri gün götürülmediği düğün yemeğinden, ablamın doğduğu gece babamın hastane yerine derbi maçını seyretmeye gidişinden, yıllarca idareci kadın oluşundan dem vürmüş. Sonra da yatak odasına geçip kapıyı kitlemiş. Çocukça hareketlere daha fazla dayanamayan babam sakinleşmek için parka gitmiş.

Eve döndüğünde annemi göremeyince bir posta daha sinirlendi. “Ah baba, ağır konuşmuşsun!” deyince ben de aldım nasibimi. Bu durum yaklaşık bir ay sürdü. Kimse Saliha Sultan’ın inadını kıramadı. Bir cuma gecesi babam eve elinde tur broşürüyle geldi. “Ne yap et yarın akşam anneni, alışveriş merkezinin önündeki otobüse bindir, ayrıca sen de geliyorsun,” dedi. Mithat Bey noktayı koymuştu. Ertesi gün işten erken çıkıp anneannelere gittim. Korktuğum gibi olmamıştı. Annem gezme lafını duyunca kabul etti. Bu sakin tavrı otobüste babamı görene kadar sürdü. Görmezden gelip önce benimle oturdu. Tuz Gölü’nde mola verdiğimizde nasıl olduysa “Git, Mithat Bey’e söyle yanıma gelsin,” dedi kaşlarını kaldıra kaldıra. Konaklayacağımız otele vardığımızda sohbet etmeye başlamışlardı. Tur şirketinin ayarladığı yerleri gezerken, iki gün boyunca kolundan çıkmadı. Babam gönlünü almayı başardı, diye düşünürken asıl sürprizi Aşıklar Vadisi’nde yaşadık.

Sabah gün doğmadan turdakiler ve biz görsel şölen için vadideki yerimizi aldık. Ufuktan nokta şeklinde balonlar gözükmeye başladığında babam ortadan kayboldu. Güneşin doğmasına yakın elinde iki tane portatif sandalye ve bir poşetle geldi. Az ilerimizdeki ufak boşluğa sandalyeleri koydu. Sonradan fark ettiğim ufak bir masayı da ortaya koyup yanımıza geldi. “Saliha Hanım gel, şuraya oturalım rahat rahat,” diyerek götürdü annemi. Güneş’in göz kırpmasıyla ortalığı kahve kokusu sardı. Annem manzaranın güzelliğine mi babamın yaptığı göz yaşartan sürprize mi; neye şaşırırsın bilemedi. Babamın elinden içtiği -hem de en sevdiği fincanda- kahveyi yudumlararken etrafına yine kaşlarını kaldıra kaldıra baktı. Koskoca Mithat Bey devirdiği çamın yerine, yenisini dikmeyi başarmıştı. Aşıklar Vadisi’nde onlar da birçoğu gibi aşk tazelediler.

İstanbul’a döndüğümüz günün ertesi, mutfakta Şükriye teyze telefonda Kapadokya’da çektiğimiz fotoğraflara bakarken annem,” He o mu, Kaymaklı Yeraltı Şehri. Ondan sonraki de Güvercinlik Vadisi, çok güzel leblebiler aldık oradan. Giderken hatırlat da sana da vereyim biraz, kahveyle yersin,” diyordu yeni alınan makinesiyle yaptığı kahveyi yudumlararken. Karış karış gezdiğimiz tarihi, kültürel yerleri bir rehber edasıyla anlatırken yine o kaşlar havadaydı.

...

“Anne nereye gidiyorsun? Yine ne dedi babam? Otur konuşalım hallolur.”

“Kızım sakın ol. Baban aradı sabah seni uğurladıktan sonra. Bursa’da bir kaplıcada yer ayırtmış. İki gün yokuz anlayacağın. Yemek var dolapta. Camları açık bırakma sakın, toz doluyor eve. Apartman aidatını da ver Mehmet amcana. Laf aramızda merak ediyorum. Baban yine sürpriz yapar mı dersin?”

GEÇMİŞTEN GELEN LEZZET KAHVE

Melike Yaşar

Nice sohbetlerin, yalnızlıkların, huzurun, yağmurlu günlerin, bulutlu gökyüzünün, göz yaşlarının arkadaşı kahve... Ruhumu saran sessizliğimin sesidir. Her ortamda içilen kahvenin içtiğimiz kişiye göre tadının değiştiği muhakkaktır. Bulduğumuz ortam, karşımızdaki kişi, ettiğimiz sohbet kahvenin tadını farklılaştırır.

Kahve kokusu bizi alıp taa Osmanlıya kadar götürür. Kahve ilk olarak Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'nde Yemen Vali'si Özdemir Paşa tarafından getirilmiştir. Daha sonra insanların zevke dalıp kahveyi alışkanlık hâline getirerek kahvehanelerde uzun süre vakit geçirmesiyle beraber IV. Murad olaya el atar ve ağır cezalarla kahvehaneler kapatılır. Kahve kullanımına ara verilir bir süre. Sonra IV. Mehmed Dönemi'nde "Kömürleşmemiş oranda kahve haram değildir." fetvası üzerine kahve yine içilmeye başlanır.

Bir de kahvenin sunum şekilleri vardı ki ince bir zevkin birikimini gözler önüne sererdi. Her evde mutlaka misafir için özel kahve fincanları bulunurdu. Kahvenin yanında ikram edilen su ve lokumun da ayrı manası vardı. Özellikle su konulması zarif bir detay barındırırdı. Osmanlıda eve misafir geldiğinde ev sahibi kahvenin yanında su ikram eder ve misafir önce suyu içerse karnının aç olduğu anlamına gelir, hemen sofraya kurulurdu. Kültürümüzdeki bu incelik, hassaslık takdire şayandır doğrusu. Yeni nesil bir genç olarak kültürümüzle gurur duyuyorum. Kahvenin sunum şekilleri önemli demiştik ya, Osmanlı padişahlarının kendine has kahve içme tarzı vardı. Örneğin II. Abdülhamit'in kızı Ayşe Osmanoğlu babasının kahve adabını şöyle anlatır; "Kahve tepsisi, Tirimüjgan kadın efendisinin yadigarı küçük bir altın tepsi olup, üzerine gümüş bir cezve ve iki porselen beyaz fincan konurdu. Fincanlarda babamın markası vardı. Babam birinci fincanı içtikten sonra ikinciyi diğer fincanla içerdi."

Geçmişten gelen lezzetiyle, derin manasıyla, güzel sunumlarıyla kahve her zaman Türk mutfağının baş tacı bir içecek olup sohbetlerin, kız isteme törenlerinin, dost meclislerinin, ders aralarının velhasıl kültürümüzün vazgeçilmez bir parçasıdır. Eee bir kahvenin kırk yıl hatırı var diye boşuna denilmemiştir.

KAYNAKÇA: SOYDAN, Selin, Tarih , www.kahve.com

Türk Kahvesi Kültürü Araştırma Derneği, Osmanlıda Kahve

SİZ DE OLMASANIZ

Neslihan Aktaş

Tüketilmeye başlandığı yıllardan günümüze kadar çeşitlenerek, farklı damak zevklerine hitap eden versiyonlarının üretilip tüketicilerine sunulmasına karşın, klasik şekilleriyle içimleri hep ilk tercih olmuştur. Yerinden edemeyeceğimiz bu vazgeçilmezliğiyle yüklenen misyon, önem ve değer ise milletten millete farklılık gösterir. Biz onları kafein takviyesi iki içecek olarak bilir, niteliklerini de tüketildiği toplumun yaşam tarzı, beslenme alışkanlıkları gibi unsurlar etrafında kazandığını gözlemleriz: Çay ve Kahve.

Tarihi menşei Uzak Doğu'ya dayanan çay, Çin'de başlangıçta şifalı olduğu inancına istinaden geleneksel tıpta birçok hastalığın tedavi sürecine eşlik eden bitki olarak kullanılmış. Dönemin Çin İmparatoru Shen Nung'a ikram sırasında tesadüfen birkaç yaprağın sıcak suya düşmesi, çayın farklı bir özelliğinin daha tespit edilmesine yol açarak bitkiye bir nitelik daha kazandırır ve çay bitkisinin kullanım alanını genişletir. Bizden çok uzak olmayan bir tarihte, bir düzine meraklı tüccar hüviyetli Portekizlilerin denizleri aşarak ticaret maksadıyla Çin'e ayak basmalarıyla çayın dünya serüveni başlar. Birkaç yüz yıl sonra yapılacak bilimsel çalışmalar neticesinde çeşitlendirilip kendi içinde birçok gruba ayrılacak olan bu sıcak içeceğin şöhreti, sınır tanımaz bir hızla dünyanın geri kalan milletlerine farklı etaplardan geçerek yayılır. Avrupa'daki serüvenine ilk zamanlar sadece aristokrat sınıfının özel günlerinin sıcak ikramlıklarına eşlik ederek başlayan çay, zamanla orta kesimin bütçesinin de kaldırabileceği bir içecek olur. Amerika'daki birkaç soğuk çay versiyonu denemelerinden sonra ise tüketim literatürümüze bugünkü aşırı sıcak mevsimlerde dahi içilmesi mümkün "Ice Tea" kavramı girer.

Takriben 19. yüzyılın başlarında Osmanlı Devleti de çay ile tanışır. Hatta çay üretimine karar verilip Bursa'da birkaç teşebbüste bulunulsa da, girişim verimsiz sonuçlanır ve çay üretimine son verilir. Cumhuriyetin ilk yıllarında ekonomik sebeplerden dolayı çaydan çok önce tanınan ve içimi yaygınlaşan kahvenin ithalatı devlete artık ağır gelince çay üretimine ilgi tekrar canlanır. Birkaç deneme-yanılma yönteminden sonra ise bölgesinin iklim şartları çay üretimine uygun olduğu tespit edilen Rize, çay üretiminin başkenti olur. O gün bugündür siyah çay, topraklarımızda kalın tabanlı ince belli bardaklarla bütünleşerek milli bir içecek hüviyeti kazanır

Gelelim Kahveye... Kahve, tamamen kaderin cilvesine dayanan birtakım günlük sıradan durumlar içinde bir şekilde keşfedilir. Rivayet olunur ki, Etiyopyalı kölelerin dinlenmek için oturdukları yol üstünde kahve ağaçlarının kırmızı meyvelerini yedikten sonra dinçleşip yola devam etmeleri, medeni sahiplerini işkillendirir ve kahve bu vesileyle köle tüccarlığından rızkını temin eden efendiler tarafından fark edilir. Yine başka bir efsane rivayete göre, 13. yüzyıllarda Yemenli bir çobanın kahve ağacının meyvelerini yedikten sonra canlanan keçilerini müşahede etmesinin akabinde kahve ağacının yemişlerinin bir içecek olarak kullanılması ülkede yaygınlaşır. Efsane niteliğindeki bu rivayetler içinde ne kadar doğruluk payı barındırır bilinmez ama kahve, asıl şöhretini Yemen'de kazanır. 15.yüzyıla gelindiğinde Dönemin Osmanlı padişahının Yemen valisi, Arapça ismi Qahwah olan kahveyi Yemen illerinden birinde bir ikram münasebetiyle ilk defa içtiğinde çok beğenir ve İstanbul'a getirtir. Bir yüzyıl sonra İstanbul'a gelen Venedikli tüccarlar vasıtasıyla da İtalya kahveyle tanışır. İtalya'dan Avrupa'ya yayılması çok uzun sürmeyen kahve ilk etapta, yani 17. yüzyılda, öncelikle sadece toplumun varlıklı ve dolayısıyla ayrıcalıklı kesimi tarafından lüks bir içecek olarak tüketilir.

Aslında çay mı yoksa kahve mi türünden bir sorunun cevabına ilişkin farklı farklı teoriler üretip bilimsel bir çalışma titizliğinde verileri derleyip ortaya sermeden, toplum ve o toplumu oluşturan bireylerin kültürel kodlarına değinmek gerekir. Avrupa ülkelerinde filtreli kahve, klişe ötesi bir şeydir. Daha çok sabah mahmurluğunu bertaraf etme işlevi gören bu kahve, toplumun büyük çoğunluğu için genellikle yeni günün başladığının tartışmasız işaretidir.

Bitki çayları ise sadece içi ısıtmak, soğuk algınlıklarına karşı bir nevi şifa niyetine içirilir. Siyah çay kültürü neredeyse yoktur. Bizde çay deyince şüphesiz akla ilk siyah çayın gelmesi, nice dizelere baş tacı nice övgülere mazhar olmuş olması bakımından "Siyah çaydan başka çay tanımam!" artistliği babındaki söylemi mazur gösterir nitelikte olup siyah çayla ne kadar hemhâl olduğumuzun bariz gerçeğidir. "Kap bir çay!" ya da "Dayıma benden bir çay söyle!" tarzındaki muhabbetlerin, sohbet meclislerinin derin mevzularına efkârlı bir derinlik katan bir olgudur çayın varlığı. Hoşsohbet mekanlarda göz bebeği muamelesi gören siyah çaya atfedilen felsefi önem ise, hâleti ruhiyelerin o anlık durumuna göre değişir. Tavşan kanı tabiri de çayın en makbulünü izah eden türdendir. Kahve ise ülkemizde en çok Türk Kahvesi olarak tüketilir. Çoğunlukla özel günlere has bir içecektir Türk Kahvesi. Bu bağlamda değerlendirirsek kahve genellikle durduk yere içilmez. Günün sıradanlığını yırtan bir durumun mevcudiyeti kahve içmeyi gerekli kılar: artık yiyecek, içecek bir şey kalmadığında Türk Kahvesi misafirperverliğin son ikramıdır. Keyif kahvesi, yorgunluk kahvesi gibi kahveye has sıfatlandırmalar vardır kültürümüzde mesela. Kız isteme durumlarında, içi şişmişlerin topladığı bazı sohbet ortamlarında telvenin aldığı şekil yorumlanarak gaybtan haber verme cüretine dayanan ritüelleriyle içilir/içtirilir. Bir fincan kahvenin içenine kırk yıl hatır sorumluluğu yüklemesi de başka kabilden bir mevzudur vesselam

Kaynaklar:

<https://www.moc.com.tr/blog/Kahvenin%20Tarih%C3%A7esi>

<https://www.milliyet.com.tr/molatik/hayat/kahve-nasil-bulundu-turkiyeye-nasil-geldi-kahvenin-tarihcesi-70935>

Çay (içecek) - Vikipedi

Çayın Tarihiçesi | rtb.org.tr

ÇAY:

Çince'nin çeşitli lehçelerinde “ça, cha, te” kelimeleriyle telaffuz edilen çay; pek çok dünya ülkelerinde benzer şekillerde kullanılan dolaşıcı bir kelimedir.

KAHVE:

Etiyopya'nın Kaffa eyaletinde bolca yetişen kahve ağaçlarından ötürü “kafe, kaffe”olarak adlandırılan kahve, Arapça'da kahwa(h) şeklinde telaffuz edilmiştir. “Meyveden yapılan içecek, koyu şey, özsu” anlamlarına gelmektedir. Arapçadan dilimize ve dünya dillerine geçerek yaygınlaşmıştır.